

ACADEMIA ROMÂNĂ – FILIALA IAȘI
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE
MUZEUL NAȚIONAL AL BUCOVINEI

ARHEOLOGIA MOLDOVEI

XLVI

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

EDITURA „KARL A. ROMSTORFER”

ACADEMIA ROMÂNĂ – FILIALA IAȘI
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE
MUZEUL NAȚIONAL AL BUCOVINEI

ARHEOLOGIA MOLDOVEI

XLVI

2023

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

EDITURA „KARL A. ROMSTORFER”

București/Suceava, 2023

ACADEMIA ROMÂNĂ
ARHEOLOGIA MOLDOVEI

Fondator
Acad. MIRCEA PETRESCU-DÎMBOVIȚA

COLEGIUL DE REDACȚIE:
RADU ARDEVAN (Cluj-Napoca); IONEL CÂNDEA (Brăila); FLORIN CURTA (Gainesville);
FALKO DAIM (Mainz); SVEND HANSEN (Berlin); GHEORGHE POSTICĂ (Chișinău);
GERHARD TRNKA (Viena); MICHAEL VICKERS (Oxford); CORNELIA-MAGDA LAZAROVICI,
VIRGIL MIHAILESCU-BÎRLIBA, VICTOR SPINEI, DAN GH. TEODOR (Iași)

COMITETUL DE REDACȚIE:
ALEXANDER RUBEL, redactor responsabil; GEORGE BILAVSCHI, secretar de redacție;
DAN APARASCHIVEI, GEORGE BODI, COSTEL CHIRIAC, CĂTĂLIN HRIBAN,
LUCIAN MUNTEANU, ADRIAN PORUCIUC, CONSTANTIN-EMIL URSU,
OLIVIER WELLER, membri.

Redactor (Editura Academiei Române): MIHAI POPA, ADRIAN MIRCEA DOBRE
Tehnoredactare computerizată: GEORGE BILAVSCHI, CĂTĂLIN HRIBAN
Desenele care ilustrează volumul au fost executate în cea mai mare parte
de către ROMEO IONESCU

Proiect aprobat și finanțat de Consiliul Județean Suceava

Revista „Arheologia Moldovei” apare o dată pe an.
La revue „Arheologia Moldovei” paraît une fois par an.
În țară revista se poate procura prin poștă pe bază de abonamente la:
Les lecteurs de l'étranger peuvent s'abonner par:
EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, P.O. Box 5-42, RO/76117, București,
România, Tel. 4021-3188146, 4021-3188106; Fax: 4021-3182444;
SC MANPRES DISTRIBUTION S.A., Piața Presei Libere, nr. 1, corp B, Et. 3, cam. 301-302, Sector 1, București,
Tel. 4021-3146339, Fax: 4021-3146339,
e-mail: abonamente@manpres.ro, office@nanpres.ro, www.manpress.ro
DEREK COM S.R.L., e-mail: derek_com@yahoo.com
ORION PRESS IMPEX 2000 S.R.L., P.O. Box 77-19, București, sector 3, tel. 4021-6106775, 4021-2106787,
Fax: 4021-3350296, România, e-mail: office@orionpress.ro

Manuscrisele, publicațiile pentru schimb, precum și
orice corespondență se vor trimite pe adresa
Comitetului de redacție al revistei:

Manuscripts, publications pour échange et toute
correspondance seront envoyés à l'adresse du Comité
de rédaction de la revue:

Institutul de Arheologie, str. Codrescu (Pavilion H), nr. 6, 700479, Iași, România,
tél./fax 004 - 0332-106173; e-mail: arhmold@arheo.ro
© 2023, EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

SUMAR   SOMMAIRE CONTENTS INHALT

STUDII

CRISTINA CORDOȘ, MARC HÂNDEL, <i>Combustion related features in Upper Paleolithic sites of Eastern Romania. Case study Bistricioara - Lutărie III (Neamț County)</i>	7
VICTOR COJOCARU, <i>Sarmații de la nordul Mării Negre în sursele epigrafice</i> [The Sarmatians of the Northern Black Sea in Epigraphic Sources]	27

NUMISMATICĂ/SFRAGISTICĂ/FALERISTICĂ

GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, <i>Semne monetare provenind din descoperiri apărute în mediul local specific sud-vestului spațiului dobrogean</i> [Monetary signs from discoveries in the specific local environment of the South-West Dobrudjan space]	59
GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, <i>Despre o descoperire monetară de tip macedonean provenind din apropierea cetății Istros (com. Istria, jud. Constanța)</i> [On a Macedonian-type monetary discovery from near the city of Istros (Istria Commune, Constanța County)]	79
LUCIAN MUNTEANU, ANDREI BALTAG, SERGIU-CONSTANTIN ENEA, <i>Descoperiri monetare din Moldova. XV</i> [Numismatic finds in Moldavia. XV]	91

MATERIALE

SABIN ADRIAN LUCA, FLORENTIN PERIANU, <i>Posibile ritualuri funerare la Turdaș-Luncă, jud. Hunedoara, în cadrul culturilor Turdaș și Petrești</i> [Potential funeral rituals at Turdaș-“Luncă”, Hunedoara County, within Turdaș and Petrești culture]	105
CORNELIA-MAGDA LAZAROVICI, <i>Amforele de la Scânteia</i> [The amphorae from Scânteia]	121
STELA CHEPTEA, LAVINIA GRUMEZA, ANDREI COSMIN MOCANU-IRIMIȚĂ, <i>Descoperiri funerare sarmatice de la Iași-Palatul Culturii</i> [Sarmatian funerary finds in Iași, Palatul Culturii]	135
GEORGE BILAVSCHI, CĂTĂLIN HRIBAN, LUDMILA BACUMENCO-PÎRNĂU, <i>Rezultatele cercetărilor arheologice preventive din orașul Iași, punctul „Casa Rosenstein/Stern” (Strada Palat, nr. 4 – Strada Trei Ierarhi)</i> [The results of the archaeological research in Iași, “Rosenstein/Stern House” site (4 Palat St. – Trei Ierarhi St.)]	155

NOTE

DIANA-MĂRIUCA VORNICU, SEVER-PETRU BOȚAN, ȘTEFAN HONCU, DANIEL MALAXA, <i>Contribuții la cunoașterea și protejarea patrimoniului arheologic din zona metropolitană a municipiului Iași</i> [Contributions to the knowledge and protection of the archaeological heritage in the metropolitan area of Iași municipality]	201
SEVER-PETRU BOȚAN, <i>Roman glass vessels from the “Pe Hill” castrum at Rupea-Ungra, Brașov County. 2022 campaign</i>	219
DAN GH. TEODOR, <i>Răspândirea teritorială a așezărilor medievale timpurii de la Est de Carpați</i> [Territorial distribution of early medieval settlements East of the Carpathians]	229

CERCETĂRI INTERDISCIPLINARE

ADRIAN PORUCIUC, <i>Cele mai timpurii unelte de arat abordate în perspectiva metodei „cuvinte și lucruri”</i> [Earliest tilling tools and practices viewed from the perspective of the “Wörter und Sachen” method]	243
ANGELA SIMALCSIK, <i>Morminte de vânători în cimitirul neolitic de la Iclod</i> [Hunter graves in the Neolithic cemetery of Iclod]	255
OZANA-MARIA PETRARU, MARIANA POPOVICI, VASILICA-MONICA GROZA, LUDMILA BACUMENCO-PÎRNĂU, CRISTINA CORDOȘ, LUMINIȚA BEJENARU, <i>Dental macrowear evaluation of the human skeletal sample discovered at the “Vovidenia” Church in Iași (România) 16th -17th centuries</i>	277
VASILICA-MONICA GROZA, CĂTĂLIN HRIBAN, GEORGE BILAVSCHI, LUMINIȚA BEJENARU, MARIANA POPOVICI, OZANA-MARIA CIORPAC-PETRARU, <i>Bioarchaeological analysis of a 17th century human skeleton discovered in the site “Rosenstein House” (4 Palat st.) in Iași (Romania)</i>	293

RECENZII ȘI NOTE DE LECTURĂ

Nicolae URSULESCU, <i>Civilizația Cucuteni și ariile culturale învecinate. O retrospectivă bibliografică/ Cucuteni Civilisation and the neighbouring cultural areas. A bibliographical retrospection/ Civilisation Cucuteni et les aires culturelles voisines. Une rétrospective bibliographique</i> , ediție trilingvă, în col. „Bibliotheca Archaeologica Moldaviae” XXIX, ediderunt Victor Spinei et Virgil Mihailescu-Bîrliba, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2022, 591 p. (Senica Țurcanu)	313
Cornelia-Magda LAZAROVICI, <i>Scânteia-Dealul Bodești. Figural plastic art and more</i> , Editura “Karl A. Romstorfer”, Suceava, 2022 (John Chapman)	315
Gheorghe I. BRĂȚIANU, <i>Chestiunea Mării Negre</i> , ediție îngrijită de V. Spinei și I. Căndea, studiu introductiv de V. Spinei, Editura Litera, București, 2022, 960 p. + 48 fig. (Victor Cojocaru)	317
Corina TOMA, Florin MĂRGINEAN, <i>Tezaurul de monede dacice de la Feniș (jud. Arad). Studiul ștanțelor aplicat monedelor Mit Bartkranzavere / Toc-Chereluș</i> , Editura MEGA, Cluj-Napoca, 2021, 292 p. (Adelina Picior)	321
Krzysztof DOMŻALSKI, <i>Pontic red slip ware. Typology, chronology and distribution of a major group of late roman fine pottery in the black sea region</i> , în col. „Biblioteka Antiqua”, XXV, Institute of Archeology and Ethnology Polish Academy of Science, Warsaw, 2021, 223 p. (Alex-Marian Comea)	323
Anca HONCU, <i>Aedes ad Danuvium: inițiative publice și private în fenomenul edilitar din provinciile Dacia și Moesia Inferior (secolele I-III p.Chr.)</i> , Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2022, Iași, p. 342 p. (Bogdan-Andrei Chiriloaie)	325
Jacka ANDRZEJOWSKIEGO, Marioli PRUSKIEJ, Jana SCHUSTER, <i>From the Depth of Time - A Tale About a Fish</i> , Łęborg-Łódź-Schleswig, Varșovia, 2021, 107 p. (Mălina-Andreea Libiț)	328
Activitatea științifică a Institutului de Arheologie din Iași în anul 2022 (Dan Aparaschivei)	331

OBITUARIA

Linda Ellis (Cornelia-Magda Lazarovici)	367
Silvia Marinescu-Bîlcu (Cristian Eduard Ștefan)	373
Sever Dumitrașcu (Virgil Mihailescu-Bîrliba)	375

ABREVIERI	385

